

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 » — »

Negyedévre . . . 1 » 50 »

Egy hónapra — » 60 »

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 » — »

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — » 80 »

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 » — »

Negyedévre . . . 2 » 50 »

Egy hónapra 1 » — »

Egyes szám ára 4 kr

Ne habozzunk! . . .

Nagyvárad, 1895. szeptember 11-én.

Ugy vagyunk, hogy sehogyse vagyunk . . .

Egy katolikus társadalmat kell teremtenünk, de mielőbb. S ennek eszközei a katolikus körök, olvasók, kaszinók és más különböző egyletek.

Ezek megalapítása miatt senki sem vádolhat bennünket felekezeti szűkkeblűség, vagy épen velleitásokkal; mert mi más vallásfelekezeteket háttérbe szorítani, törvény biztosította jogaikban megnyirbálni nem akarunk.

Emlékezzünk csak a közel multra!

Midőn a Bach-korszakban az osztrák kormány a magyar protestánsok autonómiáját a Thun féle pátensben megnyirbálta, nem mi világi és egyházi katolikusok keltünk-e jogaiknak védelmére? És mivel köszönték ezt meg protestáns polgártársaink négy évtized multán? Ne vegyék szemrehányásnak, fáj konstátálnunk, de másrészt lehetetlen elhallgatnunk. — azzal, hogy a zsidósággal szövetkezett szabadkőművességnek segítettek konfiskálni hitünk egyik szentségét.

A jelen tényei ezek, s azért nem igényelnek bizonyítást.

Egyébként élet a remény, hogy azoknak az ellentéteknek hullámaikat, a melyeket az egyházpolitikai reformok felkorbácsoltak, elfogja majd oszlatni az idő. A keserűséget a sérelem orvosoltával feledtetni fogja a közös haza szeretete: úgy hogy az országszerte alakuló — félben levő katolikus köröket és egyleteket nemesak mi, de a magyar protestáns egyház is jogainak biztos védővárául tekintheti.

Hangzatos dajkamese az is, hogy a kath. körök, egyletek — szóval a kath. társadalom alakulása a nemzeti egység és erő rovására történnék. Mi egyik akarunk lenni hitünk védelmében, de egyik a haza szeretetében is. Nemzetünk egy ezredéves történelme a mellett tanuskodik, hogy e két fogalom: katolikus és ma-

gyar az idők folyamán elválaszthatlanul összeforrott s azóta együtt jár.

Az élet mesterének bizonyága tán mégis elfogadhatóbb, mint egyesek merész állítása?

Sőt ellenkezőleg ezek a kath. körök a nemzet erejét növelik, mert utját vágják a hitelenségnek — álfelvilágosultság, modern pogányságnak — mely már anynyi nemzetnek sirját megásta. Előmozdítják a nemzeti nyelv fejlődését és a közművelődést, pedig »nyelveben él a nemzet!« Szükség esetén meg majd mint egy nagy hatalom egy szív és lélekkel lépnek sorompóba a megtámadott haza, jog vagy alkotmány védelmére.

Nem a felekezeti féltékenység, nem a haza meggyengítési vágya vezérel minket!

Czélunk összegyűjteni azokat, a kikben van még pozitív keresztény hit, mert jól tudjuk, hogy az egységben van az erő.

Tisztába akarunk azzal jönni, hogy meglévő jogaink védelmében s az elvesztetteknek visszavívásában kikre számíthatunk.

Jelszavunk a béke, türelem és szeretet. Fegyverünk az ima és az igazság felőli meggyőzés.

Vezérünk Krisztus, ügyünk Isten ügye — s azért a győzelem felől nyugodtak lehetünk!

De épen azért, mivel nem magán ügyünkről, hanem a katolicizmusról van szó, — el kell nemulnia minden politikai ellentétnek, félre kell vonulnia minden egyéni érdeknek, esetleges személyes ellenszenvnek, sértett ambícióknak. Itt ne legyen sem kormánypárti, sem ellenzéki; sem filozemita, sem antiszemita. Ezen kívül lehet valaki jó barát vagy ellenség, de ajtaján belül ne legyen csak katolikus és mindig katolikus.

Hagyjuk kívül a politikát, — e körök czélja nem a politizálás!

Mertha politikai hitvallásunkat, egyéni, alanyi belvilágunkat e kör kebelében kifejezésre akarjuk juttatni, úgy napirenden

lesznek a pártoskodások, klikkek és intrikák; úgy egyletünk vagy már megalakulásakor életűt nevetséges figura lesz, vagy idő előtt, előbb mint remélnők, szét megy.

»Concordia res parvae crescunt, discordia maximae dilabuntur!«

Arany igazság! Vajha eleve megszívlelnők! . . .

Vegyünk példát e tekintetben is protestáns polgártársainktól.

A legelkeseredettebb ellenségként állanak egymással szemben a törvényhozás, a közügyek pódiumán. Harczba viszik nem egyszer a személyeskedés és gyanúsítás épen nem tisztességes fegyvereit, de régi jó barátokként szorítanak kezét Komáromban és Székesfehérvárott, a konventeken és zsinatokon.

Lépjén azért be városunknak minden kath. polgára: a hivatalnok és magánzó, az ügyvéd és orvos, a tanár, földbirtokos és iparos egyaránt.

Ha Magyarország miniszterelnökei állásukkal összetudják egyeztetni, hogy felekezetük főgondnokai legyenek — Tisza, Bánffy — miért ne lenne akkor szabad egy állami szolgálatban levő, vagy közigazgatási hivatalnoknak egy kath. körbe belépni?!

Vagy katolikusnak lenni és látszani ma már bűn, vagy szegény?! . . .

Most van az alkalom megmutatni, képesek vagyunk-e valamire, vagy valóban oly tehetetlenek, elhetetlenek vagyunk? mint a milyeneknek jelenleg ismernek!

S ha egy munkaképes kath. kört sikerült megalakítanunk, úgy annak, mint központinak példája vonzólag fog hatni a vidékre. Egymásután fognak alakulni a fiók egyletek. S míg ezek egyrészt biztos kritériumát fogják képezni az illető hely hitéletének és lelkipásztora buzgóságának, addig másrészt ezekben már csiráját bírjuk a régóta vajudó autonómiának — a katolikusok önkormányzati jogának.

Ne habozzunk! . . .

Segítsünk magunkon, — s az Isten is segít.

P—l.

A nagy szignatura és a kormány.

Laptársunk a »Hazánk« e cím alatt a következőket írja:

Éppen abban a pillanatban, mikor a miniszterelnök Szilágy-Somlyón amnesztiát hirdet a memorandumpör elítélteinek, értesülünk újabb mozzanatról a Semnecz-féle egyházpolitikai pörben. Semnecz Emil kegyelemkérvénye — a kabinet-irodából a nagy szignaturával érkezett le az igazságügyminiszteriumhoz. Rendes körülmények között ő felségének a nagy szignaturáját a miniszteriumokban úgy magyarázzák, mint ő felségének az óhaját az előterjesztett kérelem teljesítésére. Ez a nagy szignatura huszonnyolcz esztendősz alkotmányos magyarázata, a melyet az Andrássy-kormánytól a Werkerle-kabinetig minden miniszter alkalmazott s alig fordult elő eset az alkotmányos életben, hogy nagy szignaturával leérkezett kérvény tagadó elintézésben részesült volna. A Bánffy-kormány azonban megszakította ezt a szokást. Erdély Sándor Semnecz Emil kérvényét tagadó elintézésrel terjesztette vissza a kabinetirodába. Jellemző ennek a kérvénynek az elintézése s ha a román amnesztiá kérdésében ma tett miniszter elnöki nyilatkozatot hozzávetjük e tagadó elintézéséhez konstatálhatjuk, hogy a Bánffy-kormányt és annak igazságügyminiszterét a király kegyelmi jogának a gyakorlásánál milyen elvek vezérik.

Jegyzők a liberális kormány ellen.

Baranyamegye községi és körjegyzőinek legutóbb Pécsen látogatott közgyűlésük volt. Miután az egyesület tagjai meg vannak győződve, hogy még Hyeronym által a községekről benyújtott javaslat annyira mélyen belevág a jegyzői karnak már szerzett jogaiba, hogy az a javaslat úgy, miként az kontemplálva van, rájuk nézve sértő, ennél fogva a közigazgatás államosítása iránt benyújtott javaslatot a napirendről leveendőnek találják és az ellen minden uton-módon állást foglalnak. Az állami anyakönyvvezetéssel járó és már megszabott hivatalos órák betartása, különösen ott lehetetlen lévén, sürgős kérvényt fognak felterjeszteni a közigazgatási bizottság útján a belügyminiszterhez, melyben mindenüvé anyakönyvvezető helyettes kinevezését kérik. Mert végtelen anomália származnék abból, ha az állami hatás-

körből kifolyó teendők, a miért a jegyző újszólván alamiznaszerű javadalmazást kap, összeütközésbe jönnének a jegyzői teendőkkel.

Törvényjavaslat a magán-biztosítási vállalatokról.

Laptársunk a »Magyarország« értesülése szerint, az igazságügyi miniszteriumban a magán-biztosítási vállalatok tárgyazó törvényjavaslat elkészült. Az igazságügyminiszter a javaslatot megküldte a kereskedelmi miniszteriumnak, s ez a kereskedelmi és iparkamarák véleményét kérte ki.

Lapszemle.

Budapest, 1895. szept. 11.

A »Magyar Állam« »Zsidók és püspökök« ről következőket ír: Antiszemita újságok nem egyszer gyanúsították magyar püspökeinket, hogy a zsidóhatalommal tartanak, hogy egyes püspökök külön is dédelgetik a zsidókat s majdnem azt is rossz néven vették, hogy a magyar püspökök nem csaptak fel egyszerűen antiszemita vezéreknek. Annyi bizonyos, hogy a titkos társulatokon kívül a magyar egyházpolitika terén a zsidók nem kevésbé szerepeltek, mint a püspökök, habár ellenkező irányban: magától értetődik, hogy a zsidók lapjaikban tájékozó fajbéli dühvel nekirontottak a püspöki karnak, mely tőle telhetőleg betöltötte hivatását, nincs elfelejtve, mekkora botrányokat rendeztek a budapesti zsidógyerekek püspökeink ellen. Vaszary, Schuster, Hornig püspökök tanúink! A zsidók vitték a nagy szót már az eddigi kulturharcban is és a legfanatikusabb módon viselkedtek a keresztény önvédelem bármily szerény kísérlete ellen.

Sőt éppen a magyar kulturharc eddigi lefolyása mutatja: mily rettenetes nagy hatalommá nőtte ki magát minálunk a zsidóság.

A zsidóság kiheverte minálunk az antiszemitizmus reakcióját s most iszonyatosan megboszulja magát e szerencsétlen ország szerencsétlen lakosain.

Figyelemreméltó volt az utóbbi idő harcainak a zsidóság aggályoskodása, hogy a főpásztori tekintély csorbát ne szenvedjen a lelkész-kedő papság elszántabb fellépése következtében. Mily különös eljárás!

A zsidó indolenzia határt és tekintetet nem ismert a gyülekező főpásztorokkal szemben, hanem úgy beszélt, mint akár egy főtiszt az altisztekhez, akiket semmibe sem vesznek.

A zsidó kiadja a maga módja szerint a katolikus püspököknek az utasítást, mit csináljanak az egyházpolitikai törvények életbe léptetése alkalmával? Az alpapságot denuncziálja türelmetlensége és állítólagos engedetlensége miatt, s a főpapokat mindenféle fenyegetésekkel meg akarja félemlíteni.

Az összes fővárosi lapok báró Bánffy Dezső miniszterelnök szilágy-somlyói beszámolójával foglalkoznak s ezek mindenike a maga szempontjából itéli meg az elolvasott beszámolót.

Természetes dolog, hogy a kormánypárti lapok az obligát dicsőhymuszokat zengik, az ellenzékiek azonban a beszámoló minden egyes pontját hatalmas fegyverekkel támadva meg-szilánkokra csépelik és annak értékét nullpontra redukálják.

László kir. herezeg.

— Ujabb részletek.

Nem pihen már az atyai házban a főhercegi sarj, kit élte virágján tört le a balvégzet okozta halál. Királyi gyászpompával vitték át a Szent Zsigmond-kápolnába, a melynek csarnokában helyezték addig ravatalra, míg tegnap le nem vitték e templom sirboltjába, ősei porladozó tetemei mellé.

A halott utolsó útjánál is ott volt a mély részvét, melyet minden magyar ember együtt érez a sors által oly nagyon sujtott főhercegi családdal. — Ezek és ezek lepték el a Szent György-teret, a míg vállakra véve vitték a koporsót a csatlósok, mely családjá büszkeségét, egy nemzet reményét fedte el.

Tegnap eltemették a sir üregébe, hol majd csak a részvét s a néma fájdalom keresi fel gyakran ifju, szép, de immár porrá vált alakját, melyből Istenéhez szállt a nemes lélek.

A halott utolsó útja.

Szép esendes este volt. Az égboltozat sötét kékjén a csillagok miriárdjával olyan volt, mintha a nagy mindenséget bevonták volna a

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

A bűvös lámpa.

Németből: Niedermanné Geher Hedvig.

A nászútról hazaérkezvén, az új otthont igyekezett Emma kényelmessé berendezni. S a különféle nászajándékok között egy függőlámpát talált, a mely oly nagyon megtetszett neki, hogy kedve jött azt az ebédlő asztal fölé rögtön felfüggeszteni.

»De itt függ már egy lámpa édesem! — mondá férje, Ernő.

»Látom, de az új sokkal szebb.«

— »Mégis ezt a lámpát szeretném itt hagyni.«

»Éj, és ugyan miért? Azaz hagyd meg — eltesszük valahová a padlásra.

Nem úgy értem, édes Emmám. Én már megszoktam ezt a lámpát és ott szeretném hagyni, ahol van.

»De nézd csak Ernő, hát nem sokkal szebb ez a lámpa?«

»Hozzá fogsz szokni ehhez is rövid időn.« Ernő megmaradt kivánsága mellett. S Emma bosszus lett.

»Ha már oly akaratos vagy, legalább mond meg, miért ragaszkodol oly nagyon ahhoz a lámpához?«

»Szívesen, de a történet nagyon egyszerű. Ha oly nagyon kívánod, elmondom s aztán te határozz, ott maradjon-e a lámpa továbbra is, vagy nem? De hadj gyujtom meg előbb.«

»Kiváncsivá teszesz, Ernő.«

»Néhány éven át« kezdé Ernő »Kovácsné-nál birtam egy butorozott szobát. Alig tudnám elmondani, mi minden volt benne, oly közműbős volt előttem az egész lakás. Mindennap bosszankodtam a rossz reggeli felett, a melyet háziasszonyom készített, de mivel a költözést nem igen kedveltem, jó barátságban voltunk egymással. Barátságunk megnyilatkozása abból állott, hogy egymást megajándékoztuk születésnapjainkra. Egyszer egy függőlámpával lepott meg háziasszonyom, — ezzel. Eleinte egészen megfoghatatlan volt előttem, hogyan jutott ilyen gondolatra — de később nyomára jöttem. —

Születésnapjára két lámpát kapott s mivel az egyik neki fölösleges volt, utóbb engem lepott meg az egyikkel. Mit kezdjek vele?

Kovácsné mindjárt felfüggesztette a lámpát egy szegre, amely véletlenül a plafonban volt, különben valamely sarokba vetettem volna az ajándékot.

Midőn este haza jöttem, égott a lámpa és most már tetszett az ajándék! Szobám az új világítás által barátságos lett. — Az asztalt középre — a lámpa alá — vittem és ez így nagyon jól nézett ki. A következő este két barátom látogatott meg és az új berendezés nagyon praktikusnak bizonyult. Kényelmesen lehetett ülni az asztal körül és szép világos volt az egész szoba. Igen, de az asztal nem lehetett mindég elhúrozolni az előbbi helyéről, ezért a lámpa alá vettem egy új asztalt; ez volt az első saját butor darabom. És én örültem neki, — miért ne lenne nekem butorom? Az asztalra vettem egy szép terítőt; most már

igazán jól nézett ki szobám. S otthon ülő kezdem lenni. Azelőtt soh'se gondoltam volna, hogy otthon oly jól érezhessem magam, most már kényelmetlennek éreztem a vendéglőt és kávéházat, inkább haza mentem s meghívtam néha egy-két barátomat. Ilyenkor kevés volt a szék. Ezen könnyen lehetett segíteni, vettem egy divánt és két fauteuilt hozzá. Nem is tudom hogyan, de mindég jobban kezdtem magam otthon érezni. Azonban egy rossz oldala is volt szobámnak. Nagyon kicsiny volt az új butornak, különösen a lámpa alatt levő asztalnak. S mivel háziasszonyomnak a szomszéd szobája éppen kiadó volt, ki vettem azt tőle s berendeztem azt hálószobának. Az ágy helyére egy könyvszekrényt helyeztem. S most már majdnem büszke voltam lakásomra. A lámpa minden este égott, bevilágította dicső otthonomat. Majdnem egész nap a bureauban voltam elfoglalva, csak este gyönyörködhettem lakásomban. És a függőlámpa nélkülözhetetlenné lett.

Egy év múlva ama születésnap után ezt a lakást vettem ki, mert ez idő alatt előléptettek és sokkal több laktört is kaptam, mint azelőtt. Kovácsnénak rossz reggelije és esaholó mopszlija már nem volt nyemre, már nem akartam semmiféle háziasszonytól függni, tehát magam bérlettem lakást s megtakarított pénzből bebutoroztam.

Most már háló, dolgozó és elfogadó szobám is volt, ez utóbbi azért, mert szerettem meghívni barátaimat.

A vendéglők látogatásától már minden kedvem elment. »Szalónom« felavatására meghívtam néhány kollégámat.

kék gyászleppellel, az ifjúságot megillető halotti pompával. Amíg a főváros palotasorairól lecsüngő gyászlobogókat lengette az őszi fuvalom, a főváros közönsége ezrével sietett át Budára, a kigyózó, zöld füvel szegélyezett meredek utakon föl a várba, a hol csendesen, lassan sorakozott József főherceg siratóházzá vált palotája előtt, melynek első emeleti termében, délszaki növények között, viaszgyertyák sárga és borszesz lángok kékes világánál aludta érzéköporsójában örök álmát László, az ifjú királyi herceg.

A palotának csak néhány ablaka világított le a Szent-György-térre. Mikor meginogtak a a várbeli házak melletti fák lombjai, mintha azok a fájó szívekből fakadt sóhajok lengették volna meg a leveleket, melyek fuldokló zokogását mintha hallani, vagy sejteni lehetett volna onnét, a ravatalos terem mélyéből, melynek nyitott ablakain keresztül kisugárzott néha egy-egy fellobbanó viaszgyertyának fénye.

A Szent-György-tér fölött, a halk morajban, mintha szellemszárnyak röpködtek volna kísérteties suhogással. Azoknak árnyai, akiknek vére hajdan ezt a teret festé meg pirosra, kifecsesenve a hóhérpallos sujtása nyomán. A csendet csak néha zavarta meg a halottas ház előtt őrt álló honvédek kopogása. Azután ugyanilyen csendben, amely tisztelte a holt levente halál-álmát, sorakozott fel a 37-ik gyalogezrednek, László főherceg ezredének egy szakasza s ezenkívül egy szakasz honvéd, egy szakasz műszaki és ugyanennyi tüzér katona, aki mögött diszruhába öltözött lovas és gyalog rendőrök foglaltak helyet.

Esti fél tíz óra volt az idő, midőn az udvari lakások s utánok a magyar, majd az arcier-testőrök sorfala vonult a nádor-palota boltíves bejárata alá, hol fényes fegyvereikkel helyet foglaltak jobb és balfelől. Azután lassan érkeztek fényes ruhájú katonatisztek, fekete diszmagyar ruhás urak s végül öt katolikus pap, köztük Bogisich budavári prépostplébános és Ványa Mihály katonai plébános.

Mig lennt a téren halk hangon hallatszott a katonai vezényszó, addig ott fenn szomorú bucsuzás volt. József főherceg családja bucsuzott el a halottól szívet tépő, lelket megrázó

fájdalom közepette, aki nem tér vissza többé az atyai házba sohasem, sohasem.

A legjobb édes anya könyeit ahogy letörülte, a legjobb atya ki-ki törő zokogása belevegült a korán letört királyi sarj testvéreinek hangos siratójába.

— Isten veled László, Isten veled örökre!

Amint a kapu alól kibontakozott a menet és az aranyozott érzéköporsó mellett felcsillámlott a testőrök fényes fegyvere, a közönség soraiból itt-ott kihangzott a zokogás hangja.

A palota ablakainál megjelent itt egy gyászruhás női alak, ott egy megtört férfi, aki míg a zokszót lelkébe fojtotta, nézte könybeborult szemmel, merre viszik letört virágát családjának, reményét nemzetének.

A kápolnában.

Mikor a koporsó a kápolna ajtajához ért, az énekkar a Misererét énekelte. Ezalatt letették a koporsót a ravatalra s *Forinyák* Gyula altábornagy állt egyedül a halott lábához. A ének végeztével *Steiner* Fülöp székesfehérvári püspök beszentelte a halottat, azután magyar nyelven elmondta a Miatyánkot. A segédletet végző papság letérdepelt a főoltár előtt. A püspök végül elmondotta az „*Add meg uram neki az örök nyugodalmat és az örök világosság fényeskedjék neki*” kezdetű imádságot.

Ezzel az egyházi szertartásnak vége volt a püspök az oltár előtt átöltözött a papság is eltávozott.

A család koszorúi.

László főherceg temetésén a királyt tudvalevőleg Ottó főherceg képviseli. A főherceg koszorúja olyan szalagokkal lesz ellátva, mint Erzsébet királyné koszorúja. Az óriási, pálmából és orchideákból álló koszoru szalagjának felirata következő:

»Von Deinem Vetter — Ottó.«

József főherceg és családja nyolcz koszorút helyezett a ravatalra. A koszorukat a margitszigeti kertészeti készítette. A koszorúk közül egy rózsából, egy malmezonból, egy la Franczéből, egy aime Vibertből, egy fehér violából, egy szegfűből, egy anemoneból és egy aszperből készült. A koszorukat már elhelyezték a ravatalon.

Nagyon vigan voltunk s természetesen több dikezőt is lehetett hallani.

Egyszerre vendégeim egyike »menyasszonyomat« kezdte éltetni! Egészen elhültem bele. »Menyasszonyomat! Ugyan mit gondoltok fiuk!«

»Ne is tagadd! mondák megakarsz nőszülni, különben ugyan minek lenne ez a nagy lakás és a butorok!« Én tagadtam, de nem hitték el. A beszéd és ingerkedés különösen felmelegített. S midőn eltávoztak barátaim, lakásom elhagyatottnak, barátságatlannak és pusztának tünt fel.

A lámpa égett és mutatta, mily üres a lakás. Ugy látszott, mintha a kivilágított szoba valamire várna. Tekintetem a kicsiny divánra esett, a melyen most gyakran ülünk együtt csevegve.

Mint egy édes álomtól elfogva álltam itt. Miért ne nőszülnék meg? Hiszen már mások is megtették ezt. Eddig még nem intéztem magamhoz komolyan ezen kérdést, mert igazán még soha sem szerettem. De most egészen elkábitott az a gondolat: Ha egy csinos, fiatal asszony itt sürgöngne, forogna, mily szép, óh mily szép lenne ez! És egyszerre úgy tetszett, mintha a diványon egy kedves alak ülne.

Egészen tisztán láttam őt a függő lámpa fényénél és ez az alak te voltál! Rövid idővel azelőtt láttalak a Koncerten.

»Oh« mondá Emma csalódva, és nem érezted mindjárt, hogy én vagyok az igazi?»

»Nem« válaszolt Ernő zavartan, csak ott-hon a függőlámpa alatt jöttem tisztába a dolloggal.

»Oh ez a bolond lámpa! neked csak azért volt feleségre szükséged, mert már függőlámpád és butorod is volt.«

»En azt hiszem édes Emmám, hogy ez egy igazi búvós lámpa.«

Ő engemet a vig legényembert otthon ülő férfiúvá változtatott s végre férjeddé tett. Ezért oly kedves előttem e lámpa.

Emma elgondolkozott. »A függőlámpa, az asztal, a terítő, a fauteuilok és a divány s végre a feleség, nem szabad elszakítani ezen varázsfonalat, mert...«

Ernő nevetett. Nem, kincsem, a csoda megtörtént és ha úgy akarod, vándoroljon a padlásra a lámpa.

»Nem, nem! hadd világítsa nekünk.«

»És én igyekeznem fogok, hogy mindig boldogságunkat világítsa meg!«

Apróság.

Tilos a bevétel. Helsiggfors finnlandi városból sajátos vámbistoriát jelentenek. Egy olasz tudós helsingforsi barátjának valamirítka bogarat küldött muzeuma számára. A küldő azonban az orosz határról evvel a megjegyzéssel kapta vissza a bogarat: »Leölt állatokat Oroszországba tilos bevinni.«

Élelmes család. Mivel foglalkozik Pista? — Ügyvédkedik. — Hát Péter? — Mérnök. És József? Orvos. — Mit csinál az apjuk? — Töri magát és éjjel-nappal dolgozik, hogy fiait éhen ne haljanak.

Bánffy miniszterelnök Szilágy-Somlyón.

Szilágy-Somlyó, 1895. szept. 10.

Azok, kik restellenek vakmerően hazudozni, de azért kenyerök a kormányelnök magasztalása, Bánffynak egyedüli érdemül tudták be »jó magyarságát.« Most e szerény magasztalás is háttérbe szorul. Akkor, midőn a magyar nemzet könnyeket hullat azzal a főhercegi családdal melyet szívvel-lélekkel vallhat magáénak, akkor, midőn az ország szívében a harangok hangjai sirva jutottak az ifjú László ravataláig, midőn azon gondolkozunk, hogyan vigasztaljuk őszinte részvétünkkel a főhercegi szülők kétségbeesztő bánatát, akkor Somlyón a loyális szabadelvű párt zeneszóval, diszlovésekkal mulatozott. Oly jól esett a részvét megnyilatkozása, oly szívesen láttuk a gyászlobogók kitűzését, s midőn hatalmasabb ember jelenik meg annál, kinek karjai merevülten nyugosznak összekulesolva kihült mellén, behuzták a gyász színét, s a féktelen, de azért tettett öröm trikolorját megtizserezve mutogatják első sorban annak, kit határtalan ragaszkodásukkal legbiztosabban lóvá tudnak tenni — Bánffynak!

Az az ember, ki Kossuth temetésekor kámforrá vált, most az udvarnál kimentette magát, s kétezer forintért saját tiszteletére fogadtatást rendezett s üres ígéreteit, mit beszámoló beszédnek szoktak nevezni az együgyűek, megtapsoltatta.

Tehát a miniszterelnök a gyász és temetés közben elment Somlyóra beszámolni. Hívei eléje mentek a választókerület határáig, s ott a vasúti állomáson Fröhlich Albin nagybirtokos fogadta a néhány magasabb rangú hivatalnokokkal és egy függetlenségi párti úri emberrel.

A vonat rendes időben, 3/4 10 órakor érkezett meg Somlyóra, hol a pályaudvar meg telt kíváncsiakkal. Fehér ruhás lányok csokrot nyújtottak át neki, utána a polgármester, Génesy Sándor kezdett kisszabásu szavallatához. A nemzeti állameszme vezérférfiát üdvözli Bánffyban, s diplomacziái sikereit (?) emlegetve örömmel látja Somlyón.

A báró úr válaszában szívesen veszi, hogy épen avval fogadják, a mire ő legbüszkébb: »a nemzeti állameszme harcosa« czimre. (Diplomacziái babéraitól eleget regáltak már, talán maga azért nem is szólt róla.)

Erre a főispán kocsijára ül, s élvezettel nézi a diszben álló várost. Utközben a csergyáros emelt udvarára galyakból piramist ezen fölírással:

„Kárpátoktól Adriáig,
Éljen Bánffy sokáig!“

(Risum teneatis!)

A városház előtt diadalkapu állott, egy kisebb kaliberű a Kraszna hidjánál. Halt! Nagyot ugrottam! A bandériumról nem is szóltam! Pedig ebben is volt ám valami érdekes! Egy ló, melyet az olajmalom vontatása mellől soroztak be, a piac téren kidőlt, életveszélybe hozva a félre ugráló publikumot és vitéz lovasát.

Lakásáról 11 órakor ment a városház udvarára, hol egy emelvényen helyet foglalva olvasni kezdett: (mibez Somlyón már a kis iskolás gyermekek is értenek, még pedig elég alaposan!)

Negyedfélével ezelőtt lett képviselőjévé e kerületnek, s azóta nézetei nem változtak. Nehéz viszonyok között jutott kormányra, s ma már az egyházpolitika létre van hozva, a választás szabad gyakorlatát kivéve, a végrehajtási rendeletek készen állanak.

Eddig a beszámolás a véghezvitt nagy művekről. — Ezután az ellenzék vádjaiával foglalkozik. Szidják a kormányt, azt fogják rá, hogy politikája kapkodás.

Ennek nincs alapja, »ez csak a tehetetlenség végső küzdelme.« A czáfolat pedig elősorolása mindazoknak, miket a kormány komoly szándékkal a jövőben fog kivinni.

A községi bíraskodás és bűnvádi perrendtartás 1896. évi husvét körül kerül elő. A közgazgatás államosítása 1897-re marad. A fogasztási adó, igazságügy reformja, a szocializmus gyógyítása rendre fognak következni.

A nemzetiségi kérdéssel legbövebben foglalkozik. Lelketlen izgatók, hamis apostolok alacsony érdekből költött sérelmeket hajtogatnak. Ezek ellen a kormány nem szándékozik javaslatot benyújtani a ház elé. Egyelőre a fennálló törvények betartása lesz azok ellenőrzése, de ha ez elégtelen lesz, a legszigorubb rendszabályokhoz fognak nyulni s megmutatják, hogy az államnak van elég ereje a közbékét fenntartani. De erre nem lesz szükség, a nép józan-sága győzni fog itt is.

Különben a kormány a nemzetiségi foglyok megkegyelmeztetése iránt már legközelebb előterjesztést fog tenni.

A közgazdaság javítására, szállótelepeket állítanak. S tenyészállatok kiosztásával ténylegesen is hozzájárulnak a javításhoz.

Gyümölcsészet, selymészet, kopár erdők befásítására, a tagosítás főleg az erdélyi részekben — mind a — jövő.

A kereskedelem előmozdítására viczinális vasutak alakulnak, főleg a székely földön.

A kongrua ügyében az összeírást már ma holnap megkezdik. A kath. autonomia nyélbeütésére kongresszust fognak tartani, melyben majd szemügyre veszik az 1871. évben szóban forgott javaslatokat.

Középiskolai tanerők képzésére Budapesten internatus alakult. S tankönyvekről gondoskodva lesz.

Mind ezek nem ábrándos utópiák, hanem a szabadelvű biztos haladás alapján állanak.

Összetartásra s az ő követésére kéri a választóit!

A beszámoló után tisztelgések következtek melyekben — nem csekély feltűnéssel — a kath. egyházak s a püspöki gmnázium tanári kara nem vettek részt.

Három órákor négy vendéglőben ebéd volt. a miniszterelnököknek és legbizalmasabbjainak a színházban (!) terítették.

Este kivilágítás!! — — —

Riporter.

A polgárok nyugalma érdekében.

(Katonavárosi panaszok.)

Nem tartozom a türelmetlenkedők közzé és így sok esetben kisebb sérelmeket bárha bosszankodva is elszoktam tűrni csak azért, hogy a békesség fentartassék.

Nem hunyhatok azonban szemem azok előtt a garázdálkodások, éretlen és durva szeszélyek előtt, melyeket Váralján a Szerecsen-utczában, a tűzértségi szertár előtt este 8 órákor elhelyezett őrszemek, az ezen utca szerencsétlen lakóival szemben maguknak egész jogtalanul megengednek, s melyeknek folyamányai rendszerint éktelen lárma, népesödület, káromkodás és életveszélyes fenyegetések között szoktak nyilvánulni.

Igy jelesül az ott felállított tűzértségi őrszem, ha valaki a faköpenynyel átellenes utca oldalán lakására, a Szerecsen-utczán akar haza térni, reá kiált, a kolozsvári-uton leendő nagy kerülőre »parancsolja«, ha pedig »parancsa« nem használ, életveszélyes fenyegetésekkel kényszeríti az ottani háztulajdonosokat és lakókat, hogy a nagy kerülő utat megtegyék. Az ily és efféle pertraktálások természetesen nem történhetvén esendben, a többi lakosok nyugalmlukban zavartatnak és pihenni nem tudnak.

Az ily katonai kihágások napirenden vannak, olyannyira, hogy az ottani lakók eme türelmetlen állapotokat tovább elviselni nem tudván, házigazdáiknak felmondottak, miáltal utóbbiak érzékeny veszteségeknél vannak kitéve.

Az őrszem durva magaviseletete kivételt nem ismer, mert legyen az iparos, törvényhatósági tag avagy egy gyöngéd nő, egyaránt részesül a fenti inzultusban.

Van nekünk szerecsen utczai lakosoknak más egyéb panaszunk is: a szerecsen utca, bárha nyílt közlekedési hely is, a tűzértségi által ennek daczára lovagló gyakorló terület hasz-

náltatik és mivel az utca szűk, a tűzerek lovakkal egész a gyalogjárdára hatolnak fel s mint már megtörtént, a tűzerek sarkantyúikkal nem egy, de több ablakot törtek be. Önként érthető, hogy ily gyakorlat alkalmával a szerecsen-utca lakói közlekedési útjokról lelévén szorítva, a gyakorlat végét be kell várniok, hogy hazulról távozhassanak avagy hogy hazatérhessenek.

Nagyobb jellemzés kedvéért még azt is megemlíthetjük, hogy ép ez utcában van a *váraljai elemi iskola is elhelyezve — a gyakorlótér közvetlen szomszédságában.*

Egy harmadik panaszunk pedig az, hogy az utcánk jobb oldalát képező vársáncz korláttal ellátva nem lévén, egy szerencsétlenség a legnagyobb elővigyázat mellett is könnyen megtörténhetik, mint ez tényleg néhány héttel ezelőtt megtörtént, hogy egy ember véletlenül az árokba zuhant és lábát törte.

Ezeknek a mizériáknak megszüntetése végett a szerecsen-utca lakói doktor Friedländer Sámuel törvényhatósági tagot már fel is kérték, ki készséggel ajánkozott közbenjárásra, azonban azt hisszük, hogy csak a közjó érdekében cselekszünk, ha az illetékes polgári és katonai hatóságok figyelmét a fent vázoltakra itt e helyen is felhívjuk.

Egy szerecsen-utczai lakos.

NAPTÁR.

— Szeptember 12. —

Csütörtök, Róm. kath. Guidó. Prot. Guidó. Gör. kelet B.-Asszony. Izr. S. Ki. Thona.

Nap két 5 óra 19 p., nyug. 6 óra 1 p. Hold kelet 9 óra 45 perc, nyug. 2 óra 14 perc.

- Szept. 12. Nagyvárad város közgyűlése d. u. 3 órákor.
 .. 15. Iványi Ödön sarkkőének ünnepélyes leleplezése d. e. 11 órákor.
 .. 18. Biharmegye évnegyedes közgyűlése d. e. 9 órákor.
 .. 22. A nagyváradai iparos ifjak együletének szüreti mulatsága a Fekete Sas termében.
 Október 1. Előfizetés a »Tiszántúlr«.
 .. 7. Katonai lóvásár Nagy-Szalontán.
 .. 9. Katonai lóvásár Nagyváradon.
 .. 11. Katonai lóvásár Székelyhídon.
 .. 12. Katonai lóvásár Er-Mihályfalván.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő újságokban kaphatók:

- Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
 Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
 Kádár és Kiss czégnél Kishíd-fő,
 Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
 Pankér Dániel papirkereskedésében Kis-piacz,
 Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
 Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca,
 Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca,
 Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
 M. kir. dobány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadhatnak.

* **Készülődések a király fogadására.** Kolozsvárott és Zágrábban serényen készülődnek a király fogadására. Kolozsvárott hozzá kezdtek a diadalkapu felállításához. A díszítő-bizottság már az összes terveket elkészítette és kiadta a vállalkozóknak. A magánházakat is esinosítják. Egész Kolozsvár dolgozik, hogy a királyt minél méltóbban fogadjassák. — Zágrábban a polgármester elnöklete alatt bizottság alakult, amely a király fogadtatása körüli teendőket von megbízva. A bizottság elhatározta, hogy a király látogatásának emlékére *érmeket veret.* Külön bizottságok alakultak a város feldíszítésére, lakások nyilvántartására stb.

* **Letartóztatott váltóhamisító.** Tegnap délelőtt a Nagyvárad-i takarékpénztár-ból a vezérigazgató telefon útján egy rendőrbiztos kiküldetését kérte, mert egy parasztembert kellett letartóztatni. Amint később ki-

derült, a letartóztatásnak egy hamis váltó képezte alapját, melyet a benyújtó ott akart értékesíteni. A váltón Walner Ödön, megyei alügyész mint kibocsátó, Csatári József a Wurst czég egyik alkalmazottja mint elfogadó szerepelt és harmincz azaz 30 forintról volt kiállítva 1895. évi december havi lejáratú. A letartóztatott atyafi a rendőrségnél előbb Balogh Jánosnak mondta magát, beismerte, hogy ő állította ki a váltót, ő hamisította az aláírásokat. Elbeszélte, hogy azért tette ezt, mert a megyei árvaszéknél egy kis pénze van, de mert kiskorú, nem tudja kivenni és a hitelezők nem hagynak neki békét. Mikor Walner Ödön, megyei alügyészt kihallgatták, aki megerősítette ugyan, hogy nevezettnek árvaszékiileg kezelt pénzeeskéje van és beszélt is neki valami váltóról, kitünt, hogy ő bizony nem Balogh János, hanem Kelemen Károly. Mikor Kelemen látta, hogy a nevét tagadni nem lehet, új valamást tett. Elmondta, hogy Kötegyánba való, azonban Fugyivásárhelyen háza nagy földje van: beismerte azt is, hogy nyolcz hónapig volt bezárva súlyos testi sértés miatt, de előbbi valamását, melyet a váltóra vonatkozólag tett, visszavonta. Tagadta, mintha az aláírásokat ő tette volna. Azt a váltót találta az utcán. Természetes, hogy amennyiben Hoványi Géza, mit a Nagyvárad-i takarékpénztár képviselője kérte a megbüntetését, Walner ügyész és Csatári József az aláírásokat hamisaknak jelentették ki. Kelemen a rendőrség átkísértette az ügyészséghez.

* **Fejérváry unokái.** Báró Gerliczy deszki kastélyában szép családi ünnepély volt a napokban. Felesége, aki leánya a honvédelmi miniszternek, a múlt héten ikrekkel ajándékozta meg. Az újszülötteket hétfőn keresztelte meg Dessenffy Sándor esztergomi püspök. Mint írják, a báróné már teljesen felépült és maga is jelen volt a szép ünnepélyen.

* **József főherceg köszönő távirata.** Rimler Pál a »Tiszántul« munkatársa, kit József főherceg régóta ismer, László kir. herceg elhunytá alkalmából szintén kifejezte részvétét a főhercegi családhoz intézett feliratában. A felíratra tegnap érkezett meg a távirati köszönő válasz, melynek szövege a következő:

(Szívvelyes köszönetet mondok atyai szívemnek jóleső részvétéért. József főherceg.)

* **Elcsereált halottak.** A Wiener Allgemeine Zeitung-nak jelentik Meránból a következő esetet: Meránban egy orosz tábornok és egy berlini bankár felesége halt meg egy időben. A tábornok holttestét Rigába küldték el a rokonok, a meghalt bankárnét pedig Berlinbe szállították hozzátartozói. Amikor a koporsó Berlinbe érkezett, a gyászoló rokonokat fájdalomukban nagy ijedelem érte: a halott asszony helyett a felbontott koporsóban az orosz tábornok holttestét találták. Rémülten tettek jelentést s a távirati tudakozódásra kitünt, hogy a *vasúti szállító kieserelte a koporsókat.*

* **A keresk. és iparkamarai tagok választása.** Említettük már, hogy a nagyvárad-i keresk. és iparkamarai tagok választása a központban a jövő hóban megtörténik. Tegnap délután a központi bizottság tagjai a rendőrkapitányi hivatalnál revízió alá vették a választók névjegyzékét és azt végleg megállapították. Mától kezdve 14 napi közzsemlére teszi ki és ezen határidőn túl 8 napig lehet reklamálni azoknak, akiket esetleg kifelejtett a bizottság a lajstromba felvenni. A választás valószínűleg az idén is a »Fekete Sas« szálloda nagy termében lesz két szavazatszedő bizottság előtt. A vidékiek is erősen készülnek a választásra. A központi bizottság tagjai, a kik tegnap délután az ülésen megjelentek, következők: Sztaril János iparhatósági tiszt, Huzella Gyula, Altmann Izidor, Andriská Károly, Lang József ifj. Tóth Ferencz és Bocskay Lajos.

* A román trónörökös pár Budapesten.

Ferdinánd román trónörökös és neje Bukarestbe való utazásuk közben Bécsből Budapestre érkeztek. A keleti pályaudvaron a trónörökösöt a román konzul és a konzulátus személyzete fogadta, a kikkel a trónörökös néhány percig barátságosan beszélgetett. Rövid idő múlva a vonat továbbbrogott Bukarest felé.

* Ögyilkossági kísérlet miatt visszavont

vád. Sz. Frigyesné bémertéri emeleti lakásáról tegnap különös módon eltűnt az aranyórája. Miután mást mint a cselédet, gyanúsítani nem lehetett, Terézt felkísérték a rendőrségre. Először elmékedni engedték a »polgári«-ban és csak azután akarták vattatára fogni. Azonban csakhamar fordulat állott be, mert az önértékében sértett leány a köténye madzagára egy őrzetlen pillanatban felkötötte magát. Szerencsésére észrevették és megmentették az életét. A panaszos uri nő értesülvén az esetről, azonnal visszalépett a panasztól és a tragikus fordulat hatása alatt még attól is elállott, hogy a nyomozást tovább folytassák.

* Ki építi a kópárhuzamműveket? A tanács

tegnap délelőtt tartott ülésében vette tárgyalás alá a vízvezetési telep, továbbá ezel átellenben a Knapp Ferenc és trsai tulajdonát kepező telkek megvédése céljából építendő kópárhuzamművek elkészítésére beadott ajánlatokat. Az árlejtés szerint legelőnyösebb a városra a Kissebesi társaság ajánlata, mely szerint a vízmű-telep védelmére építendő kógát mintegy 10.000, a Knapp Ferenc s trsai telkeinek védelmére szolgáló pedig mintegy 26 ezer frtba kerül. Minthogy időközben a vízvezetési bizottság a vízmű védelmére építendő gátnak a Walszer Ferenc-féle cég által való elkészíttetését hozta javaslatba, a tanács felülvizsgálta a költségvetéseket s úgy találta, hogy a Walszer-cég a gát köbmétereit 12 frtéért köteles előállítani, míg ha az árlejtés eredménye alapján adatik ki a munkálat mintegy 6 frtba kerül. Ehez járul még az a körülmény, hogy az eredetileg 100 méter hosszban tervezett gátat a változott körülmények folytán 400 méterre kell kiépíteni, mely esetben a vízvezetési vállalat egység árai szerint 16 ezer frtba kerülne a munkálat, vagyis 6 ezer frttal többbe; továbbá még az is, hogy a kissebesi társaság a Knapp-féle gátat is olcsóbban vállalja az esetre, ha mindkét munkálat neki adatik, a mely különbözet 2000 frtot tesz ki. Ezen indokok figyelembe vételével azt javasolja a tanács a közgyűlésnek, miszerint mindkét párhuzammű kiépítését a Kissebesi társaságnak adja ki vállalatba.

* Megyei mérnöki állás rendszeresítése.

Biharmegye alispánja a községi közlekedési közutak műszaki szolgálatának együttes ellátására egy mérnöki állást rendszeresített, évi 1600 frt fizetéssel. — A szabályszerűen felszerelt kérvények folyó évi szeptember hó 30-áig adandók be az alispánhoz.

* **Baleset a hadgyakorlaton.** A Körmen táján jelenleg folyó lovassági hadgyakorlatoknál szerencsétlenség történt. Egy lovassági roham alkalmával ugyanis a 7-ik huszárezredből egy ló fölbukott s az utána jövők mind egymásra estek. *Harmincz huszár és két tiszt sérült meg többé-kevésbé.*

* **A Szeless-család nem nagyváradi.** A Jenő kir. herceg váltója folytán híressé lett Szellest Eteleka, álneven Simonsich Béláné után Nagyvárad város polgármesterénél is kérdés-ködött a budapesti vizsgálóbíró s azt kérte bizonyítani, hogy Szeless Mihály »de Kiss Jacz« ki az egyik leányának keresztlevele szerint itt C. Reg. Supersedem Judic. sequ. Consiliarius volt, ide való illetőségű magyar honos volt. A puhatolás azonban oda vezetett, hogy Pestmegyei illetőségűek, a hol t. i. Szeless Mihály a provizorium alatt alispán volt.

* **Villám a templomban.** Kolinban óriási vihar dühöngött sűrű villámlással és mennydörgéssel. A templomban épp reggeli misét tartottak s a pap befejezte Miatyánkját, mikor villámfény világította meg a templomot, közvetlenül rá pedig oly hatalmasan dörgött az ég, hogy a templom falai belereszkettek. *A villám beütött a templomba, mire óriás pánik támadt. Sokat a villám elkábitott, számos gyermek megsebesült.* A félelmet és zavart csak nagy nehezen sikerült lecsillapítani.

* **Élve feloszlásnak indult nő.** Tegnap előtt éjjel a Lászlómalom mellett folyó Pecze-partról fájdalmas nyögéseket hallottak a járókelők. Amint odamentek, meglepetve látták, hogy egy nő fekszik a vízben és úgy néz ki, mintha haldokolnék. Borzadva emelték ki az iszapból, mert a feje már oszlásnak indult és undorító volt. Fodor Julesának hívták és állítólag borzi illetőségű elzüllött csavargó volt. Haldokolva szállították be a biharmegyei kórházba, ahol tegnap hajnalban meg is halt. Az orvosrendőri bonczolatot valószínűleg ma tartják meg.

* **Eljegyzés.** Engel Viktor belényesi jónévű fakereskedő tegnap este tartotta eljegyzését özv. Goldberger Sámuelné kedves és művelt leányával, Jankával.

* **Apáca, mint koresmacegér.** Említettük, hogy a VIII. kerületi előjáróság kérdőre vonta *Sverteczky* Gáspár budapesti vendéglőst azért, mert práter-utezai koresmája czégtáblájára egy korsó sört és tormásvirslit vivő apácát rajzoltatott. *Sverteczky* vonakodott előjárósági felhívásra eltávolítani a különös czéget s mert az előjáróság nem talált törvényes alapot (?) ebben az ügyben való eljárásra, áttette az ügyet a rendőrséghez, hogy az esetleg mint kihágást bírálja el a dolgot. A törvény azonban a vallásos tisztelet tárgyának nyilvános meggyalázása által okozott közbotránnyról szól, amely kihágás a bíróság s nem a rendőrség elé tartozik. A rendőrség se tudott mit csinálni (?) *Krizsán* Mihály papnöveldei aligazgató panaszával. Végre felszólította *Sverteczky* a czégtábla eltávolítására. *Sverteczky* ez ellen tiltakozván, szóbelileg kihirdetett végzéssel kötelezték, hogy három nap alatt távolítsa el a táblát. *Sverteczky* ez ellen fellebbezést jelentett be. Kíváncsiak vagyunk, hogy ennek a koresmárosnak meddig szabad még a vallásos érzületet felebbezések címén profanizálni.

* **Felfüggesztett irnok.** Szunyogh Péter alispán, mint a vármegyei fegyelmi bizottság elnöke, tegnap délelőtt Dobozy Mihály I-ső osztályú irnokot viselt állásából felfüggesztette.

* **Hullaszállítás.** A Félixfürdőben f. hó 9-ikén elhalt Gautner Jánosné hullájának Uj szt.-Annára (Aradm.) leendő elszállítását Biharmegye alispánja engedélyezte.

* **Uj gyógytár.** Dr. Popovics György vármegyei helyettes főorvos az Okány községben felállított s Hamák Ferenc tulajdonát képező gyógyszerterületet a napokban megvizsgálta s miután azt teljesen rendben találta, a közforgalomra nézve megnyitottnak jelentette ki.

* **Névváltoztatás.** Kohn Ignác és fia Bernáth nagyváradi lakosoknak a belügyminiszter megengedte, hogy vezetéknevüket »Kardos«-ra változtassák át.

* **RENDŐRI HIREK.** Félig meztelenül az utczán. A nagypiaczi komédiások összekaptak és Gottfried Miksa a dühtől annyira megfélemedezett magáról, hogy teljesen letépte felső testéről az inget. Így került a rendőrbiztos elé kihallgatásra. — **Vérengrző kőműves.** Egy bádigos segéd tegnap délután véres fejjel ment panaszra Körözi nevű kőműves ellen, mert kedden egy késsel megszurta, tegnap meg egy léczet dobott a fejére, amitől elborította a vár. A vérengrző kőművest letartóztatták. — **Megtámadott sakter-jelölt.** Klein Emánuel nagyváradi metsző-jelöltet még a múlt héten, amint

Váralján a Peczehidon akart keresztül menni, mesterlegények támadták meg. Homokot szórta a szemé közé és a földre teperve, elverték. Azóta ő maga nyomozta a támadókat, de mert rendőri tudománya cserben hagyta, tegnap a valódi rendőrséghez fordult, hogy csipjék el az ismeretlen merénylőket.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895. május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 8-42.	Budapest felé 2-26, 8-48, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 8-58, 12-05.
Szegedről 8-80, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-00.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-40.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Ermihályfalva felé 6-45, 4-05.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-06*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

A *-gal jelölt vonatok csak vásár- és ünnepnapokon közlekednek.

E G Y L E T.

Visszaküldött alapszabályok. A sarkadi ifjusági egyesületnek a belügyminiszteriumhoz jóváhagyás végett felterjesztett alapszabályai oly utasítással küldettek vissza, hogy azokból a bírságokra vonatkozó intézkedések kihagyandók, mert magán egyesületek pénzbírságok kiszabására jogosítva nincsenek.

Irodalom és művészet.

Léderer Dezső hangversenye.

Városunk szülötte, a kiváló művész: *Léderer* Dezső tegnap Nagyváradra érkezett. Ide jövetelének célja, hogy az október elsején megtartandó hangversenyéhez egy női működő tagot kérjen fel.

»Katholikus egyházi zeneközlöny.«

Megjelent a folyó évi II. évfolyamnak 10-ik száma a következő érdekes tartalommal: Arómai chorál éneklési módja. Az ünnepélyes szent mise áldozat (folytatás). Az egyház nyelve. Is-tentiszteletek rendje október hóba. Ismeretek tára (folytatás). Zeneirodalom. Irodalom. Vegyesek. A mellékleten: Sabbato in vigilia Pentecostes (Pünkösdi vigiliáján.) De processione in Festo Sanctissimi Corporis Christi (Urnapikörmenet). — Előfizetési ár: egész évre 1 frt 60 kr., félévre 80 kr. Előfizetések a Pesti könyvnyomda részvénytársaság hangjegymetsző osztályába (Budapest, Hold-utca 7. sz.) küldendők.

— **»Politikai Hetiszemle.«** A folyó évi szeptember hó 8-án megjelent 36-ik számnak tartalma a következő: *Vezérczik*: Látszólagos akadályok, írta R. *Belföld*: Agliardi és Bánff, írta Veritas. *Külföld*: Szedán, írta Székely Sámuel. *Társadalom*: László királyi herceg halála, írta Sz. S. *Közgazdaság*: A mezőgazdasági kiállításról. Tőzsde és pénzügy. *Millenium*: A kiállítás. *Irodalom*: A romantizmus halála, írta dr. Császár Elemér. *Művészet*. *A hétről*.

— **»Herkó Páter«.** A folyó évi szeptember hó 8-án kiadott 36-ik szám, mint rendesen, gazdag változatos, élénk tartalma. A szöveg, az élecek és adomák, igen sikerültek. S az illusztrációk hasonlóképpen nagyon jók. Már maga a címkép is valóban ötletes és különösen alkalomszerű. Tudniillik a közepén ül a nő, kezében jegyzetek, szájában cigarettá, a négy sarkon pedig négy férfi: gyermeket füröszt, azt eteti s főz és vasal: ime a nőemancipáció! — A különben is egyetlen katolikus éleclapot melegen ajánljuk a t. olvasó közönségnek. Előfizetési ára egy egész évre csak 4 frt.

SZINHÁZ.

A varázs hegedű

és

A cremonai hegedűs.

Offenbach közkedveltségű, fülbe mászó muzsikájában volt ismét alkalma gyönyörködni a meglehetősen gyér számú közönségnek. — Tele dallammal vidám temperamentummal kellemes álomba ringatja a lelket, eszébe juttatja az embernek Madách szavait:

Ha dall hallok és zenét

Nem hallgatom a Szűk korlátu szót

De a hang árja ringat mint hajó . . .

S úgy érzem, mintha átomban feküdném

S a rezze hangon messze multba szállnék.

A szereplők becsülettel megállták helyüket Csataér érzéssel játszott s énekelt, Szathmári Rózsika kedves volt, S u g á r Aranka éneke mint máskor is, tiszta s élvezetes volt.

A cremonai hegedűs zenéjét először hallotta ma a váradi színházban a közönség. Hubay névét pár évvel ezelőtt szárnyaira vette a hír s alienor-ját úgy üdvözölték mint a magyar zene diadalát, hódítását az opera terén. — Kétségtelen, hogy úgy a szerző, mint a közönség némileg csalódott. — De hát a kit szíven fog a dal varázsa, hiába zárja be ajtait, lelkében forrongnak, kergetőznek a dallamok, áriák, melyek bűbája ellenállhatlan erővel kényszeríti az embert az alkotásra. Hubay újabb kísérlete a Cremonai hegedűs. A szöveg, melyet választott kiválóan alkalmas zenésítésre. — Es megvallom ismét csalódnia kellett.

Voltak pedig abban a zenében szép dallamok, merész átmenetek, dissonanciák, wagneriák, de egy egységes alapérzelmét hiába kerestünk. Sőt mondhatni kizavart az egységes hangulatból ennek a zenének heterogén alkotása. Zűrzavaros lelkiállapot tolmácsa az, sehol egy nyugvó pont, folytonos változása a hangulatnak, mind oly tényezők, melyek elárulják ugyan a mesterben az erőt, de egyszersmind a tematikus szerkezettől hiányát is.

Az opera zenéje határozottan nehéznek mondható. Ép azért elismerés illeti az énekeseket, úgy, mint a zenekart, mely valóban nagy munkát végzett s karmesterét méltán dicséri.

Réthy Laura az ő szingazdag csengő hangjával, Mezey az ő magas tenorjával egymásnak méltó partnerei voltak; Hunyady-nak kissé fátyolozott s vibráló hangja mögötte állt jóval sikerült játéknak. Az operának legkedvesebb pontja kétségkívül ama szép C moll hegedű szóló volt, melyet Krüger Károly finoman s érzéssel játszott, úgy, hogy a közönség tapsaira ismételnie kellett. (dr.)

Balassa Jenő jutalomjátéka.

»Mi történt az éjjel« című vigjátékot Balassa Jenő kedvelt színészünk jutalomjátékára ma adják elő a színházban. — Bissón eme legújabb vigjátéka iránt, melyben szintársulatunk összes vigjátéki személyzete közreműködik — igen nagy érdeklődés nyilvánul: — azért tehát ki magának egy igen érdekes estét kíván szerezni s azt — akarja, hogy egy igazi művész alakításaiban gyönyörködhessen, az menjen el ma a színházba, Balassa Jenő jutalomjátékára!

A »Czigánybáró«.

— R. Réthy Laura jutalomjátéka. —

Strausz J. zenekirály eme világhírű operettje nem kevés pihenés után végre ismét előfog adni a nagyváradi színházban. Igazán nem tudjuk, hogy miért viseltetett az igazgatóság eme darab iránt oly mostohán. Évekkel ezelőtt a Czigánybáró előadására nemcsak hogy jegyeket nem lehetett kapni de még az udvarra sem lehetett bemenni, annyira telve volt az a kellemes zene iránt érdeklődő közönséggel. Hétfőn fog megismételteni e darab. S nem fogunk tulozni, ha a közönségnek egy örökké emlékezetes estének ígérjük a Czigánybáró előadását, melyet gyönyörű hangú primadonnánk R. Réthy Laura asszony választott jutalomjátékául.

REGENY-CSARNOK.

A bogárhegyesi szerkesztő.

— Vig elbeszélés —

Irtta: Városy Gyula.

(Folytatás.)

— Lehet. Nyomatunk 10.000 . . .

— Nem oly sokat! — vágott szavamba a kereskedő.

— Tehát 5000 előfizetési felhívást. Már egyszer próbáltam (hogy óriási kudarcra, bölcsen elhallgattam!), s így bátran mondhatom, hogy az összes költségek nem rugnak többre kilenven forintnál. Az írói honorárium azonban fölül tiz forint.

Zzeniális eszmémért megöleltek, s a honoráriumból, tekintettel a függetlenségi elvek szegénységére, hat forintot lealkudtak.

Délután ugyanaz a deputáció hozta el a 94 forintot, s most a lap vezérirányát és az alapítás módzatait részletesebben megbeszéltük. A hirlap szellemét a függetlenségi kör fogja sugalmazni, mely az első, s úgylátszik, az utolsó tőkebefektetést eszközölte. Dolgozó társam lesz a kerület középponti választmánya, a vidéki összes fő- és albizottságok és minden józan gondolkozású polgár.

Kijelentésnek nem volt rossz, de egyáltalában nem nyugtatott meg.

— Szeretném a dolgozó társak részletesebb névsorát.

— Ott lesz, ücsémuram, a főtanító, az al-tanító, a jegyzőség. Ezek világ kezdetétől mindig hirlapba dolgoztak. Akad aztán más is. A »Fölhívásban« nemesak előfizetésre, hanem dologra is meginvitálja a populikumot. A tömeg szereti, ha olvassák a nevét.

Sándorbácsinak a tanítókra, segédjegyzőkre és a tömegre tökéletesen igaza volt.

Elhatároztuk, hogy a lap úgy jelenik meg, ha elégséges számú megrendelő érkezik. A párt kasszája több költséget nem bír meg. A fölölseg mind az enyém lesz.

Éppen a lap alapítás korszakát, ősz elejét éltük. Nagyhangú, mindent ígérő föl hívást fogalmaztam. Kijelentésbe helyeztem, hogy az egész megye erkölcsét és társadalmi nyomorúságát meg fogom reperálni. E szizifusi munkában valószínűleg segítségemre lesznek: Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Komócsi, Horváth és Schwarc Gyula, a Petőfi- és Kisfaludi-társaság babérkoszorúsai, sőt nem lehetetlen, hogy az akadémia halhatatlanai is. Emlegettem és ígértem, amit csak emlegetni és ígérni szokás, ha madarat akarnak tömegesen lépre esalni.

S mindez egy évre négy forint! Hallatlan olcsó!

A kiadóval megbeszéltem már a dolgot. Ha 500 előfizető jön, s lesz hirdetés, 400 forint tiszteletdíjam maradhat, 300 praenumeránsnál csak 100 forintra számíthatok; 250-nél minden szám után egy regalitásra.

Szeptember elején küldtük el a föl hívásokat, s a lap első számát október első vasárnapjára ígértem.

Számítottam a napokat, mikor jöhet az első utalvány a vidékről, s közben lestem ajtómat, mely a helybeli megrendelők százait bocsátja be.

A függetlenségi kör a tőkebefektetés fejében tiz évig ingyen példányt követelt. Beírtam a tiszteit példányosok közé, hol már a két tanítóknak és a jegyzőségnek neve feketélt.

Három hét alatt jött helyből ötven, vidékről tizenöt előfizető. Valamennyi forintot küldött újesztendőig.

A hatvanöt forintot kívül kaptam még vagy kétszáz levelet, melyben sürgős fölvilágosítást kértek olyan dolgok iránt, melyek a szétmenesztett programban nem foglaltattak. Némelyik nemesak kérte, de követelte is a fölvilágosítást, s valamennyi a kedvező választól tette függővé előfizetését.

Ég felé állt a hajam, midőn elgondoltam, hogy e tenger választ egymagammal kell megírnom. Gondoltam, hogy úgy 5000 példányt bővített és megmagyarázott programmal nyomatok, de a függetlenségi kör kitagadással fenyegetett. Eltökéltem tehát, hogy a 200 levélre egyenként felelek. A bélyeg éppen elfogja vinni

írói honoráriumomat, de hát máskor is dolgoztam én már ingyen. És az elvek szentsége semmi volna?!

Szégynelni kezdtem magamat. Fogtam a tollat, s két hétig éjjel-nappal irtam, közben a személyes látogatóknak adogattam, hol rövid, hol bő feleletet, amint reményem nyílt az elő — vagy nem — előfizetésre.

Az első levél a következőt tartalmazta:

»Tisztelt Szerkesztő úr!

Lapja irányával nem vagyok teljesen tisztában. Valjon közölni fog-e közgazdasági cikkeket is? Ha igen, s kiváló figyelmére fogja méltatni a Schweiger-féle műtételek vegyi összetételét és talajrahatását, úgy nem vonakodnék. Választ kér

Ludason, 1883. szept. 9. Kovács József, ispán.

»Nagys. Kovács József, ispán úrnak — Ludason.

Nemzetgazdasági törekvéseitől teljesen átvagyunk hatva mi is, s a Schweiger-féle műkeverékről a második számban feltűnő cikket fog olvasni. Tisztelettel a

»Bogárhegyesi Híradó« szerkesztősege.

A második levelet br. Ködmönössy pusztájáról a tanító írta.

»Mint komoly tanférfiú, minden jóra való irodalmi vállalatnak lelkes pártfogója vagyok. Társadalmi cikkei kétségen fölül át fogja ölelni a tan- és nevelésügyet is. Valjon a nevelészetben Överberget-e, vagy Bazedovot fogja követni? Praenumerációm ettől függ.

Varga János, tanító.

A kujon nem írta meg, melyik világhírű nevelőt óhajtana általam követelni. Két napig tudakozódtam a városban a pusztai tanító személye és elvei után. Csupán annyit tudtam meg, hogy a borított nagyon szereti. Ehhez szabtam a feleletet.

»Nagys. Varga J. tanító úrnak kint a pusztán.

Överberg és Bazedov örökbeesü műveikben a szeszes ital kellő használatát is a nevelés fontos tényezőjéül tekintvén, munkálataikat annak idején kellő méltatásban fogjuk részesíteni. Uraságod anyagi és erkölcsi támogatására számít a

»B. H.« szerkesztősege.

Az ispán egy hét múlva forintot küldött, s nekem meg kellett gyártanom a Schweiger-féle műtelekről a cikket; a tanító újabb levéllel zaklatott, melyben az említett dologról a könyvek lapszámaikat kéri sürgősen tudatni.

Mélységesen hallgaték. Küldött egy harmadikat is, melyben a másodikikat reklamálta. Hogy ne rabolja drága időmet tovább, találomra, levelező lapon azt feleltem, hogy úgy tisse föl a huszadik kiadások 1257. és 1589. lapját.

Félelmem teljesült. Újra irt, hogy küldjem meg neki az idézett művek emlegetett kiadásait, mert az első kiadásokban sem bor, sem annyi lapszám nincs. Személyes tiszteletével is fenyegetett, de egy árva krajcárt nem küldött.

A harmadik levél Báránról jött, mely B-től éppen tiz mérföldnyire esik. Az uradalmi kovács fogalmazta.

»A szerkesztőség serkentő hangja elhallatott hozzánk is, s egy friss hírrel nem késem munkatársi minőségemet bebizonyítani. Az uradalmi koresmában ezelőtt három héttel délutáni félegykor kezdetét vette a szokásos pityázás.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

László főherczeg temetése.

Budapest, szept. 11. (Saját tud. táv.)

A temetésre meghívott vendégek délután három órakor kezdtek gyülekezni.

A budai Albrecht-uttól kezdve fel egészen a Zsigmond-kápolnáig ezernyi meghívott ember állt, sorfalat képezve.

A fogatok, melyek a meghívott vendégeket hozták, tekintettel a gyászra, igen egy-

szerűek voltak. Az urak mind fekete díszruhában jelentek meg, kivételt csak a katonák és az udvari alkalmazottak díszes egyenruhái képeztek.

Nagy feltűnést kellett az angol főkonzul államfrakkja, telehintve rendjelekkel.

A hercegprimást, Schlauch bibornokot és Lobkovitz tábornokot a fővártán álló díszörség nagy tisztelegéssel fogadta.

Midőn a király képviselője, Ottó kir. herceg és a királyi család többi tagjai elhagyták a palotát, a díszörség szintén dobpergéssel és zászlóhajtással tisztelgett. A közönség mély tisztelettel köszöntötte az oly mélyen lesújtott család tagjait, de mindenütt felhangzott az elkeseredés hangos kifejezése, hogy Bánffy Dezső báró miniszterelnök ezuttal is távollétével tündökölt.

Háromnegyed négy órakor jelent meg a papság. Elöl a plébánia keresztet hordták, melyet a segédkező papok hosszú sorozata követett. A primást, ki teljes biborban jelent meg, több apród követte.

A primást mindenki mély meghajlással fogadta.

A primás körül teljes ornátusban állt Császká érsek, Steiner, Dezsewffy, Holdházy püspökök, kik a legmagasabb uraságok megérkezéig csendesen imádkoztak. A papság mögött az énekesek foglaltak helyet.

Pont négy órakor vezette be Forinyák altábornagy, mint Hohenlohe herceg cs. és kir. főudvarmester megbízott helyettese a legmagasabb uraságokat, kik a főoltár melletti padosorokban foglaltak helyet.

Legelőször lépett Ottó cs. és kir. herceg, mint a király helyettese. Utáng jött meglőrtén József kir. herceg ki a tábornoki uniformist viselte; karján vezette a talpig gyászba öltöztetett Klotild kir. hercegaszonyt, ki után kettős sorokban haladtak a királyi család tagjai.

Alig hogy elfoglalta az udvar helyét, a hercegprimás megkezdte a gyászszertartást.

Circum dederunt! — kezdé a primás, mely szavakra a hangos zokogás volt hallható. Az anya kétségbeesett sírása volt az, ki drága fiát többé nem láthatja.

A circum dederum után a primás a kirye eleysont mondta el, mire a koporsót minden oldalról beszentelte.

A ceremónia utolsó fázisa alatt egy nemes apródot heves rosszullet fogott el.

A primás könnyektől elfolytott hangon még egy utolsó áldást hint a koporsóra és a szomorú szertartás véget ért.

A primás meghajol a főoltár előtt, áldást hint a gyászba borult család felé is és ezzel papjai közzé vonul.

Ekkor Loebenstein udvari tanácsos int az inasoknak, kik feltett süveggel a koporsóhoz lépnek és felemelik azt.

A menet megindul. Elöl az udvari urak, utána Dögsisch esperes plébános az egyházi segédlettel és egy kamarai őrnök.

Utána lép Forinyák altábornagy, kit Himmel alezredes követ.

A család azonban nem mozdul helyéről és csak a mikor a koporsó már a templomból eltűnt, ekkor hagyta el az udvar is a helyet.

A kriptába Császká érsek végzi el a szertartást. A kriptá bejáratánál az egész udvar áll.

Le a kriptába csak Forinyák tábornok és Himmel alezredes kísérték a koporsót. Már-már véget ér a beszentelés, a mikor József Ágost kir. herceg is lemegy, hogy bucsút vegyen testvérétől.

Ekkor Forinyák tábornok, Bogisich esperes plébános felügyeletére bizza a koporsót és a gyülekezet szétoszlott.

A nyitrai választás.

Bpest, szept. 11. (Saját tud. távirata.) Tudvalevőleg a nyitrai választás ellen azok a választók, kiket Szulyovszky basáskodása elűtött szavazói joguktól, hatalmas kérvényt nyújtottak be a képviselő-házhoz. A petíció sors utján negyedik bíráló bizottságnak adott ki, mely azonban az ülések korai elnapolása következtében még nem foglalkozott a nyitrai mandátum kérdésével. Mint értesülünk a képviselőházi tanácskozások megkezdése után azonnal összeül a negyedik bíráló bizottság és a Janits megválasztatása elleni kérvény érdemleges tárgyalására kitézi a határnapot.

A szerb király házasság.

Belgrád, szept. 11. (Saját tud. táv.) Natália királyné Biarritzból e hó vége felé Belgrádba jön, de csak néhány napig marad itt, azután ismét Biarritzba tér vissza. A király házasságának híre még komoly politikai körökben is napok óta el volt terjedve. Az egyik verzió szerint orosz nagyhercegnőről volt szó, mások szerint a hesseni hercegnővel való házasság terve valósulna meg.

Állítólag a császár is beleegyezését adta volna, de csak azon feltétel alatt, hogy Milán állandóan Párisban marad. Erre vezeték vissza Milán költözködését és azon elhatározását, hogy többé nem tér vissza Szerbiába.

Magyar-szerb vámkonfliktus.

Bécs, szept. 11. (Saját tud. táv.) A külügyminiszterium jegyzéket intézett a bécsi szerb követséghez, a melyben értesíti, hogy a szerb sertéseknek Olaszországba való bevitelét Magyarországon keresztül újra megkezdhetik. Ez az első lépés a konfliktus elsimitása felé, a melynek teljes megoldása legközelebb várható.

Közgazdaság.

A szőlőeltartásnak egy új módja.

A szőlő új eltartási módjáról következőket közöl egy német kertészeti lap a »Handelsblatt für den deutschen Gartenbau«.

Páris környékén, főképp Thomery-etrgenteuil, Konflans, Mirecourt és Andrésy-ben a szőlőművelés igen nagy kiterjedést nyert. Csak az első helyen említett község termel évenként 3 millió kilót. A szőlőművelők természetesen mindent elkövetnek, hogy gyümölcsüket minél tovább frissen eltarthassák, mert ára télen és tavasszal igen magas. Így utóbbi években Szeptembertől Novemberig 2—4 Februárban 8, s April és Májusban 12—14 frankkal fizették a legjobb fajok kilóját. Ezen rendkívüli áremelkedés leginkább bizonyítja, hogy a szőlő eltartása nagy nehézségeket okoz s az e körüli eddigi eljárás még igen tökéletlen.

Franciaországban tehát ez irányban folytonosan kísérleteznek s a kísérleteknél már is kitént, hogy a szeszgőz a legkedvezőbb eredményre vezetett arra nézve, hogy a gyümölcs meg ne penészedjék.

A múlt 1894. évi október 31-én ismételték a kísérletet ekképpen. Három egyenlő szekrényben gyaluforgácsot raktak egyfajta s egy éresű fürtöket. Az egyik zárt szekrénybe 100 centigramm 96 fokú szeszt tettek, a másik két tartány egyike nyitva, a másik zárva hagyatott, de szesz nélkül. A három szekrényt elhelyezték egymás mellé egy igen nedves pinczébe, melynek állandó hőmérséke 8—10 celsius volt. A nyitott, de még inkább a zárt szekrényben a fürtök megpenészedtek s teljesen elromlottak, ellenben a szeszben egészen ép és egészséges maradt a szőlő.

Az eljárás láthatólag igen egyszerű. Minden hely, mely egyenlő alacsony hőfokkal bír, alkalmas az eltartásra. Elég, ha a szőlőt azonnal leszedés után lehetőleg jól záró tartányokba rakjuk, s ezekben szeszrel telített levegőről gondoskodunk. A szesz nem sokba kerül, kísérletek szerint 100 centiliter 96 fokú szesz, leszált két hónap alatt 28 centiliterre s illetőleg 60 fokra. Legcélszerűbb a szekrényeket deszkapoleczokkal ellátni s ezeken a fürtöket gyaluforgácsra eltergetni.

Franciaországban ez idén nagyban folytatják a kísérleteket.

Nagyvárad, 1895. szeptember

Rimler Pál.

Élesdi vásárok. Kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy szeptember 19-ére és 20-ára eső élesdi országos vásár ez évben kivételesen szeptember 26-án és 27-én tartassék meg.

Őszi gyümölcs vásár. Az országos magyar gazdasági egyesület által rendezett őszi gyümölcs vásár iránt az érdeklődés igen élénk. Oriási mennyiségű készletet jelentenek be, melyek a kiállított minták után a rendezőség közvetítésével szabott árakban rendelkezhetőek meg. Ezenkívül kiesiben a helyszínen is történik eladás. Ez idő szerint kaphatók a következő gyümölcsök: csemege szőlő, sárga dinnye, még pedig cantalup, orange, portugale, ananász és turkesztán, császár körte, őszi barack, továbbá finom téli körte és alma fajtákból minta után nagyobb megrendelések teljesíthetőek. Minden érdeklődőnek közelebbi felvilágosítást ad és a vásár tervezetét megküldi az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatala. (Budapest, Köztelek.)

Nagyváradai hetivásár.

— Szeptember 10. —

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1895. szeptember 3-ik napján tartott vásáron eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 5.70—5.40 — Kétszeres buza 4.90—4.50. Rozs 4.80—4.40. Árpa 5.90—4.70, Zab 5.40—5.20 Tengeri 7.00—7.20 Borsó 14—Lenese 16—Bab 9.20. Köleskása 13—Burgonya 3.80. Lángliszt 12—Zsemlyelisz 11.—Fehérkenyér liszt 10.—Barnakenyér liszt 8.—Széna fuvarral 3.10. Szalma fuvarral 1.65 Szalonna 54.— 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr, 150

kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa, bikk 3—, tölgy 270, cser 320. 100 kiló marhahus 56—. Öntött gyertya 54—. Lámpaolaj 50—. Egy liter bor ó 50, uj 40. Pálinka 26, szilvapálinka 80, szesz 95. Egy métermázsza kő-só 10.70, nyers fagygyu 26—, olvasztott fagygyu 34—, szappan 24—, birka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 40.— uj-bor 30—, mész 0.90, kemény faszén 150 puha faszén —, kendermag 11—, köles 8.50 repce 10—, dió 17.50, mogoró —, aszu szilva 13—. Egy kilogramm savanyu káposzta —, szalonna 64, sertéshus 56, juh-hus 34, veres hagyma 16, fog-hagyma 32, bors 1.40, paprika 1.60 barna kenyér 08. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny — 1 mm. Luczernamag —. frtíg, 1 mm. Lóhere — 1 mm. Burgondi —.

Marha ártáblázat 1895. szept. 10-ről:
Egy pár első rendű jármás ökör 300—, egy pár másodrendű jármás ökör 270—, egy pár harmadrendű jármás ökör 160—, 1 pár fejős tehén 150—, 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 80—, 1 drb. vágó tehén 150 kgr. 68—, 1 drb. veres borju 08.50, 1 drb. fél éves borju 28—, 1 drb. egy éves borju 40—, két éves borju 52—, 1 drb. hizott sertés —, 1 pár fél éves sertés —, 1 pár egy éves sertés —, 1 pár két éves sertés —, egydrb. jó igásló 60—, 1 pár ökörbőr 21—, egypár tehénbőr 16—, borjubőr 5.80, 1 pár lóbor 8.—, 1 pár juh bőr 2.40.

Forgalmi kimutatás 1895. évi szept. hó 10-ről: Tiszta buza körülbelül 1700 hltr, kétszeres buza 1000 hltr, rozs 1500 hltr, árpa 400 hltr zab 500 hltr, tengeri 200 hltr, burgonya 2700 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 00 drb, félhizott 0.—, sovány —, süldő 000, malacz 000, hizott marha 50, jármás ökör 750, fejős tehén 380, borju 310, bivaly 00, juh és bárány 340, ló 290.

A budapesti termény-tőzsde forgalma
1895. szept. 10.

Budapest, szeptember 10. I. Készárúüzlet. Buzát ma bőven kínáltak, a vételkedv igen kedvező volt és szilárd irányzat mellett 35.000 q. hazai búzát 2 1/2—5 krral tartott áron vásároltak.

Tiszavidéki uj 200 q. 82 k. 6.55 frton. Idegen búzákból: nem volt forgalom. Rozs irányzata változatlan, irányzata szilárd, az ára 5.57 1/2—5.60 frton Budapesten. Tengeri irányzata változatlan és esekély forgalmu. Zab irányzata kedvező vételkedv folytán szilárd, ára 0—00 krral emelkedett. Elkelt 100 q. 6.25 forinton készpénzfizetés mellett.

II. Határidőüzlet. Külföldről ismét olesóbb árjegyzések érkeztek, de mindazonáltal nálunk az irány inkább szilárd, miután gazdáink az olesó árak miatt tartózkodók az eladással.

Előfordult kötések: buza őszre 6.28—6.31 frt rozs őszre 5.66—5.69 frt, tengeri szeptemb—októberre 5.28—0.00 frton, zab őszre 5.62—5.63 frt, káposzta-repeze szeptemberre 9.55—9.65 forinton.

Zárlatkor maradt: buza őszre 6.27—6.28 forint, rozs őszre 5.70—5.71 frton, tengeri szeptre 5.41—5.43 frton, zab őszre 5.70—5.71 frton, káposzta-repeze szeptemberre 9.60—9.65 forinton.

Mai hivatalos jegyzék effektív árakban.

F A J		B u z a					
		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	
			frtől	frtíg		frtől	frtíg
Bánsági	uj	78	—	—	79	—	—
>	uj	80	—	—	81	—	—
>	uj	82	—	—	—	—	—
Tiszavidéki	uj	78	6.15	6.25	79	6.25	6.35
>	uj	80	6.30	6.40	81	6.35	6.45
>	uj	82	6.50	6.55	—	—	—
Pestvidéki	uj	78	6.10	6.20	79	6.20	6.30
>	uj	80	6.25	6.35	81	6.30	6.40
>	uj	82	6.45	6.50	—	—	—
Fejérmegyei	uj	78	6.10	6.20	79	6.20	6.30
>	uj	80	6.25	6.35	81	6.30	6.4
>	uj	82	6.45	6.50	—	—	—
Bácskai	uj	78	—	—	79	—	—
>	uj	80	—	—	81	—	—
>	uj	82	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. szeptember 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	122.25
Magyar koronajárdék —	99.75
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	103.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	122.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.50
Italméresi jog megváltási kötvény —	101.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény —	98.75
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön —	159.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön —	149.—
Osztrák járadék papírban —	100.75
Osztrák járadék ezüstben —	101.50
Osztrák járadék aranyban —	122.50
Osztrák korona járadék —	101.50
1860. osztr. államsorsjegyek —	155.50
Osztrák-magyar bankrészvény —	1065.—
Magyar hitelbank részvény —	487.—
Osztrák hitelintézet részvény —	404.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény —	404.25
20 frankos arany (Napoleon'd'or) —	957.—
Német birodalmi márka —	59.10
London vista —	120.86
Paris vista —	47.70
20 márkás arany —	11.82

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 4. sz. VI. Kis bérlet 4. sz.

Páros. Páros.

Csütörtökön, 1895. szeptember 12-én.

Balassa Jenő jutalomjátéka. II. először:

Mi történt az éjjel?

Böközát 3 felvonásban. Írták: Bisson és Carré. Fordította: Komor Gyula.

Az előadás kezdete 7, vége fel 10 órakor.

Holnap pénteken, 1885. szept. hó 13-én bérletfolyamban.

Holnap ugyanez.

Korzika.

Irta: **Láng Menyhért.**

Kapható Nagyváradon **KUTASI D.** könyvkereskedésében.

Ára fűzve 1 frt 50 kr., diszkötésben 2 frt 50 kr.

Ez a rendkívül érdekes monografia (németül Braumüller bécsi udvari és egyetemi könyvkereskedő kiadásában jelent meg) úgy a magyar, mint a német sajtó színe-jáva által (Budapesti Szemle, Budapesti Hirlap, Pesti Hirlap, Magyar Hirlap, Pester Lloyd, Egyetértés, Fővárosi Lapok, Vasárnapi Ujság, Orvosi Hetilap, Tiszántúl, továbbá Presse, Wiener Tagblatt, Neues Wiener Tagblatt, Fremdenblatt, stb.) felette meleg elismerés hangján lett méltatva. 235 1—2

A Budapesti Szemle tavaly megjelent októberi füzetében közölt hosszabb ismertetés kivonata:

... Irója, mint könyvének néhány helyéhol kitűnik, orvos, kit Korzika földje, égalja elbájolt s ki lelkesedve hirdeti a sziget levegőjének gyógyító hatását. De e mellett irodalmi ösztönökkel bíró, művelt ember, ki a sziget népéről, történetéről is tájékoztatni kívánja az olvasót.

Annyi közvetlen érdeklél s annyira tisztességes irodalmi formával van írva, hogy olvasást érdemel.

Eladó szőlőültvények.

Janky József nagyváradi szőlőtelepéről — az idei **ősszei** átadandó, mintegy 25 ezer

gyökeres fásültvények

eladók következő fajokban: **bakator, erdei juhfark, kadarka, olasz riszling, sárféher Oporto** borfajok, továbbá a legnemesebb **bőventermő fehér és piros Chasselas és muskotály** csemegé fajok.

Ára ezrenkint 120 frt, száza 13 frt.

Csak tökéletesen összeforrt dús gyökérzetű példányok adatnak ki.

Előjegyzéseket és megrendeléseket mielőbb kérem hozzám juttatni.

Tisztelettel

(234) 2—10

Janky József.

Beiratások közelednek!

A t. szülők becses figyelmébe ajánlom! Ritka alkalom a szükségletet gyermekruhákban beszerezni.

Felöltök kitűnő szövetekből . 4—12 frtíg | Angol Schevyot-öltönyök . . 7—12 frtíg

Francia kamarn-öltönyök . 8—16 „ | Gyermek-Costüme 3 évtől 8-ig 3—10 „

azonkívül **férfi ruhák, vízhatlan Laden-köpenyegek,** valamint mérték utáni rendelések jutányos árban

helybeli saját műhelyemben

készítetnek. Bel- és külföldi szövetek méterenkint is kapható. *Reverendákat* és *Atilla-öltönyöket* legjutányosabb árban készítek.

Kiváló tisztelettel

NEUMANN M. SÁNDOR

Nagyvárad, Olaszi, Bémer-tér

„Magyar Király” kávéház mellett, a Sáfrád-házzal szemben.

Telefon összeköttetés!

(211) 10—10